

MENTOR

LIST ZA SREDNJEŠOL-
SKO DIJAŠTVO. URE
JUJE DR. ANT. BREZNIK
LETNIK VI. ZA L. 19¹³/₁₄

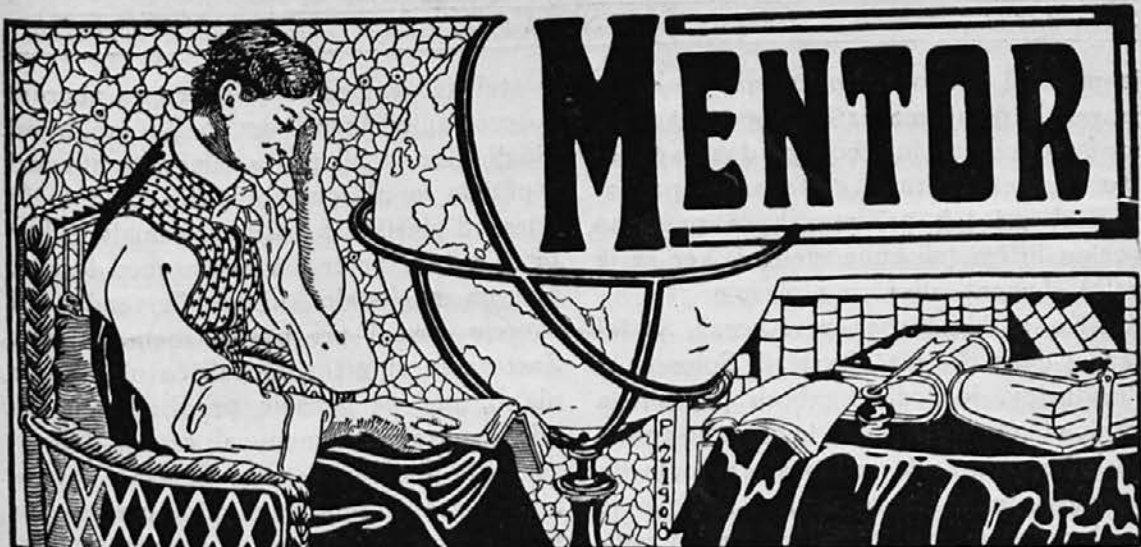
ST: 1.

VSEBINA:

Sofoklejev Filoktet. (Prof. Fr. Omerza)	1
Medved in njegova pesem. (Josip Lovrenčič)	5
Grški Pavliha. (Dr. J. Samsa)	8
Nero. (Prof. Fr. Pengov)	12
Stoletni jubilej ljudske bitke pri Lipskem in osvoboditve Kranjske. (Dr. Fr. Trdan)	16
Cigan. (Pesem.) (Bogumil Gorenjko)	18
Drobiž	19—20

Izhaja v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano prvega dne v mesecu in stané za dijake 2 K, za druge naročnike 4 K na leto.

LETNIK VI.

OKTOBER 1913.

ZVEZEK 1.

SOFOKLEJEV FILOKTET.

PROF. FR. OMERZA.

Uvod.

Kar ustvari narodova domišljija na podlagi kakega zgodovinskega dogodka, imenujemo epično pesništvo. In do kolike stopnje je prišlo epično pesništvo pri Grkih, nam priča stari in resni, a vedno mladi in navdušeni Homer s svojo nevenljivo slavo. Toda z njim ni nehal grški napredek na pesniškem polju. V dobi, ko se je epika razvila do visoke popolnosti, začenja poganjati kali iz tal nežna cvetka lirike ali melike, ki je v Pindarjevem duhu uspela do najlepšega cveta. A še tudi s tem ni bilo konca. Malo pred izbruhom perzijskih vojsk je dospela grška poezija do najvišje moči in krasote. Genialni grški duh je združil epične in lirične elemente ter dodal k tem še nov moment, da so posneli kak dogodek z dejanji. Tako je nastala nova vrsta pesništva, dramatika, ki ima ravno po tem posnemajočem dejanju tudi svoje ime (*δράω, δράμα*). In komaj da se je porodilo te vrste pesništvo, se je že razvilo še prej kot v enem stoletju do viška popolnosti, do katere so ga povzdignili pod dobrodejno roko Periklejevo Ajsihiles (525—456), Sofokles (496—406) in Euripides (480—406). Gledališče je bilo zlasti v Atenah središče političnega, reli-

gioznega in umetnostnega življenja. Z viškom gledališča se je strnila največja moč Aten in z njeno močjo je padalo tudi gledališče.

Grško gledališče je bilo takoj v prvih začetkih tesno zvezano z božičastjem. V njem moramo iskati izvora dramatičnim predstavam, ki so tvorile bistven del božičastja, ne da bi bile namenjene le razvedrilu. Pri teh prireditvah so namreč častili boga Dioniza, ker je prinesel ljudem v veselje vinsko trto in ker je ravno s tem, da so sadili in gojili vinsko trto, povzdignil kulturo in civilizacijo na zemlji. Temu bogu na čast so torej prirejali vsako leto štiri velike vinske praznike. Ob teh slovesnostih so plesali okoli oltarja, na katerem je gorela daritev bogu, ter pri tem opevali mitična dela (*πάθη*) njegova. Vodnik tega zbora (*ἑξάρχων*) je začenjal pesem in zbor (*χορός*) ga je spremljal. Prepevali so posebne pesmi, takozvane ditirambe (*διθύραμβοι*). Ti zborovi pevci so bili oblečeni kot Satiri (*Σάτυροι*) v kozlovske kože; zato jih je imenovalo ljudstvo kakor te gozdne duhove, kozam podobne tovariše Dionizove, navadno »kozle« (*τράγοι*). Odtod je torej ime tragedija (*τραγῳδία*). Sčasoma se je ločilo petje od govora, ki

je postajal vedno samostojnejši. Tako se je razvil polagoma iz tega pogovarjanja med vodnikom in zborom dialog, ki tvori začetek drame. Vendar je pa vzemal pri teh predstavah še pretežno večino lirični (ali bolje melični, ker se je pelo) element, združen s plesom.

Ko je bil storjen prvi korak, je šel razvoj dalje. Tespis, sovrstnik Solonov in Pizistratov, je dodal k zboru posebnega igralca (*ὀποκοιμήτης*), kar je imelo tako velike posledice, da se je ravno s tem odločila pesništvo nova vrsta, drama. Zdaj se je vršil pogovor med tem igralcem in vodnikom, a zbor se je redkokrat oglasil s petjem. S tem so postajali tudi predmeti raznovrstni. Ne le Dioniza, ampak tudi druge bogove so začeli zdaj na ta način proslavljati. Le tako imenovane satirske drame so še ostale zveste Dionizu.

Prostor, kjer so se vršile te predstave, se je imenoval splošno gledališče (*θέατρον*), dasi pomenja ta izraz le del celega prostora, kjer so namreč sedeli gledalci, ne pa kraja, kjer so se godile slavnostne prireditve.

Gledališče v popolni obliki je sestajalo iz treh delov, ki so se pa le polagoma razvili. V začetku je sodelovalo pri plesu in petju vse ljudstvo, ki se je udeležilo Dionizovih slavnosti. Vsi so plesali in peli. Ko je pa število udeležencev vedno bolj naraščalo, so se naravno odločili od množice izurjenjši pevci in plesalci, tako da so ti kot zastopniki ljudstva vodili slavnost, drugi pa so gledali in poslušali. Tako se je sčasoma ločilo gledališče v ožjem zmislu, to je prostor gledalcev, od prostora, kjer je plesal in pel zbor okoli oltarja. Središče cele slavnosti je bil torej oltar (*θυμέλη*). Prostor okoli oltarja je plesišče (*ὄρχηστρα*), kjer je stal zbor. Dalje od plesišča je bilo pravo gledališče za množico. Dokler se je torej godila vsa slovesnost pri teh svečanostih med vodnikom in zborom, sta bila le dva dela: gledališče in plesišče. Ko so pa uvedli še posebnega igralca, je bil potreben pri gledališču v širjem zmislu še tretji del. Zbor je ostal v sredi, a igralec

je stal na vzvišenem prostoru za zborom nasproti gledalcem, da so ga lahko vsi videli. Ker je bil pa ta oder v tesni zvezi s petjem in plesom zborovim, niso ločili odra od plesišča s kakim zaščitnim ograjenjem, ker bi se s tem pretrgala zveza med igralci, zborom in gledalci, ki so bili vendar vsi skupno zbrani pri bogoslužnem dejanju. Zastora torej grška gledališča niso imela nikoli, pač pa pozneje pri Rimljanih. Ta oder za igralca so imenovali *σκηνή*. V prvih začetkih dialoga je stal namreč vodnik zborov zraven oltarja na mizi, kjer so sekali meso za daritve. A pozneje so napravili za tega igralca nekak vzvišen šotor (*σκηνή*), iz katerega je prihajal, ko se je po potrebi preoblačil za dotično vlogo. Izprva niso imeli stalnega prostora za gledališča, ampak so pripravili kar sproti kak kraj za prireditev.

Število oseb v zboru je znašalo prvotno 50, a pozneje se je skrčilo na 15, ki pa niso stali več v krogu, ampak v četverokotu. Prihajali so na plesišče v treh vrstah po pet mož (*κατὰ στοιχούς*) ali pa v petih vrstah po trije možje (*κατὰ ζυγά*). Zborovo premikanje in stojišče na plesišču so naznanjale črte in točke (*γραμμάτ*). Zborov vodnik se je imenoval *χορευταίος*. *Στροφή* in *ἀντιστροφή* imajo ime odtod, da je plesal zbor zdaj na desno zdaj na levo (*στρέφω*). Zborov prihod in pesem sama se je imenovala *πάροδος*. Oni spevi pa, ki jih je pel zbor, ko je že stal na določenem prostoru, so se zvali *στάσιμα*. Ko je zapuščal ta prostor, je pel *ἔξοδος*.

Tak je bil ustroj gledališča v začetku. A razvoj je šel dalje, dokler ni dosegel svojega viška, ko se je ločil popolnoma od religije. Zbor je spremljal dejanje le s tem, da je svetoval, pritrjeval ali grajal. Glavno vlogo so zdaj dobili igralci. Ajshil je uvedel dva, Sofokles je dodal še tretjega. Več kot tri igralce ni imela tragedija nikoli. Glavni igralec (*πρωταγωνιστής*) stoji po svojem značaju in dejanju v nasprotju z drugim (*δευτεραγωνιστής*), ko tretji igralec (*τριταγωνιστής*) konflikt med obema ovira ali podpira in dovede dejanje do katastrofe.

Skupaj z dramo se je moralo razvijati tudi gledališče. Poglejmo, kakšen je bil ta prostor v cvetu grške dramatike! Že prej je bilo omenjeno, kako so se počasi ločili trije deli pri gledališču. Namesto šotora za igralce so postavljali zdaj stoječe poslopje, ki je imelo navadno petero vrat prevlečenih z olepševalnimi preprogami, ki so se lahko spreminjale. Tudi pred preprogami oni prostor, kjer so nastopali igralci, se imenuje *σκηνή* ali pravilneje *προσκήμιον* ali *λογεῖον*. Za tem šotorom je stala olepševalna stena s tremi vrati, skozi katera so prihajali igralci, ki so stanovali v hiši. Kdor je pa prišel od drugod, je izstopal pri stranskih vratih (*πάροδοι*), in sicer na levi, kdor je prišel od blizu, in na desni, kdor je došel od daleč. Ako so hoteli pokazati notranjost hiše, so potegnili pregrinjalo na stran, da se je videla notranja oprava, ki je stala na posebnih strojih (*ἐκκώκλημα*) in se je dala tako premakniti. Tudi na vsaki strani pred preprogami so stali vrteči se stroji (*περιεακτοί*), ki so nosili glavni steni primerne olepšave. Kraj, kjer so stali ti stroji, se je imenoval *παρασκήμια*. Razen omenjenih strojev so imeli še druge, s pomočjo katerih so se prikazovali bogovi v zraku. Pred pravim odrom so bile izpepljene stopnice pod lesen pod, od koder so prihajale sence umrlih in Erinije. Na oltarjevih stopnicah je imel svoj prostor piskač, ki je spremljal zbor, in možje postave, z butaro palic v rokah, da so ohranili mir in red v gledališču.

Prostor za gledalce je bil navadno naslonjen na kak grič, na katerem so se vzdigovali v koncentričnih polukrogih sedeži vedno više. Od središča so bili izpepljeni kvišku radiji proti obodu, po katerih se je prišlo do sedežev (*χειρίδες*). Eno ali dva široka hodišča ali pasa (*διάζωμα, κατὰ τομήν*) sta ločila spodnje vrste od zgornjih, da je tako nastalo več nadstropij. Najvišjo vrsto je obdajal zid ali pa stebrišče. Posamezni sedeži so bili zaznamovani s črtami. Glediščne marke, ki so se našle, nosijo ime pesnika dotične drame

in številko sedeža. Ko je doseglo grško gledališče vrhunec svojega razvoja, ni bil noben del pokrit. Največje gledališče, ki nam je znano, je bilo v Megalopolu, kjer je bilo prostora za več kot 40.000 ljudi. Navadno velika gledališča so bila polovico ali četrtno manjša. Da se je pa mogel slišati glas po tako velikanskem prostoru, so imeli igralci neke vrste priprave za ojačenje glasu, ki so bile najbrž neke zvočne leče, ki zberejo zvočne valove v eni točki, kakor to opazamo pri svetlobi.

Božanstva, ki so nastopala, so se morala seveda po zunanje odlikovati od ljudi. Veličastno obliko jim je dajala dostikrat z dragimi vezeninami bogato okrašena obleka, namreč dolg talar s krajšo ali daljšo vlečko. Včasih so bila ogrnjena še v površnjo obleko in večkrat brez rokavov. Tako se ni po zunanje ločila moška oseba od ženske, ker pri Grkih sploh ni bilo igralc.

Da so bili videti igralci tudi najoddaljenejšim v naravni velikosti, so morali biti igralci seveda v resnici večji. V ta namen so rabili črevlje z visokimi podplati (*κόθορος*), na glavo so devali visok nastavek, ki je bil zvezan s krinko, katera je pokrivala obraz. Sorazmerno s tem so morali tudi širokost telesa povečati. Zato so podlagali prsa in drugo telo (*προστερνίδιον, προγαστρίδιον*) in na roke so natakneli orjaške rokavice (*χειρίδες*).

Igralec je tolmač pesnikov. Ker je pa zelo težko popolnoma se vmisliti in vtopiti v besede, glas, gibanje vsake osebe ter umeti pesnika, so navadno grški pesniki sami prevzemali glavne vloge. Le Sofokles se ni tega držal, ker je imel pre slab glas. Da so nastopali le izurjeni igralci, so skrbeli na ta način, da je moral vsak napraviti prej državno izkušnjo. Kako natančno so se morali vsemu priučiti, vidimo iz tega, da niso imeli nič šepetalca. Da je bilo res vse popolno, ni nastopal nikoli komik v tragediji ali obratno. Koliko vaje in truda je bilo treba v glasu in gibanju, da so lahko spretno igrali vse vloge, moške in ženske, ko so morali besedilo ne

le izgovarjati, ampak peti, če še zraven pomislimo, kako so pazili Grki na čistost izgovarjave! Ko ni izgovoril igravec Hegelohos apostrofa, ker mu je zmanjkalo sape, so vsi gledalci zagnali grozen smeh in komiki so ga sramotili v svojih dramah. Če je izgovoril igravec kratek zlog dolgo ali obratno ali pol nepopolne verze, so ga kmalu izžvižgali iz gledališča. A če se mu je primerilo kaj takega, ko je igral vlogo kakega boža, je bil celo kaznovan; kajti državni čuvaji niso kaznovali le moralnih, ampak tudi estetične pogoške. Da so se izurili v potrebnem kretanju telesa, so se pridno vadili v palestri in živeli jako zmerno. Ali ni bilo morda treba velike vaje in spretnosti, če se je hotel kretati po predpisih v nerodnih velikanskih koturnih, z velikim nastavkom na glavi in obdan z debelimi podložki? Kajti z obrazom niso mogli spremljati svojih besed, ker so imeli krinko; zato so bili navezani le na telesno kretanje. Krinko so namreč neobhodno rabili, da je prihajal skozi lijakasto odprtino močnejši glas; in poteze na obrazu bi se itak ne mogle videti v tolikem prostoru. Pretiravanja so se morali seveda varovati. Ajshil pravi, da so opice, ki pretiravajo resničnost in s tem lepoti škodijo.

Tako izurjeni igralci so pa tudi uživali temu primeren ugled in spoštovanje. Deležni so bili slave pesnikov, postavljali so jim spomenike, opravljali so imenitne državne službe tudi kot poslanci in vojni poveljniki.

Ob sklepu se mi zdi vredno, da se pripomni tudi to, da je država sama podpirala gledališča z denarjem in tudi druge prisilila, da so morali skrbeti za zbor. Na svoje stroške ga je dala vsega naučiti in

mu preskrbela hrane. Tudi okrasbo je imela v svoji skrbi. Kajti te uprizoritve se niso vršile zvečer v zaprtih prostorih, ampak rano zjutraj in pod milim nebom. Ko so pozneje sezidali v Atenah stalno gledališče, so vpeljali tudi vstopnino (*θεόρονον*), ki so jo pa dobili ubožnejši iz državne blagajne, ker je smatral Perikles

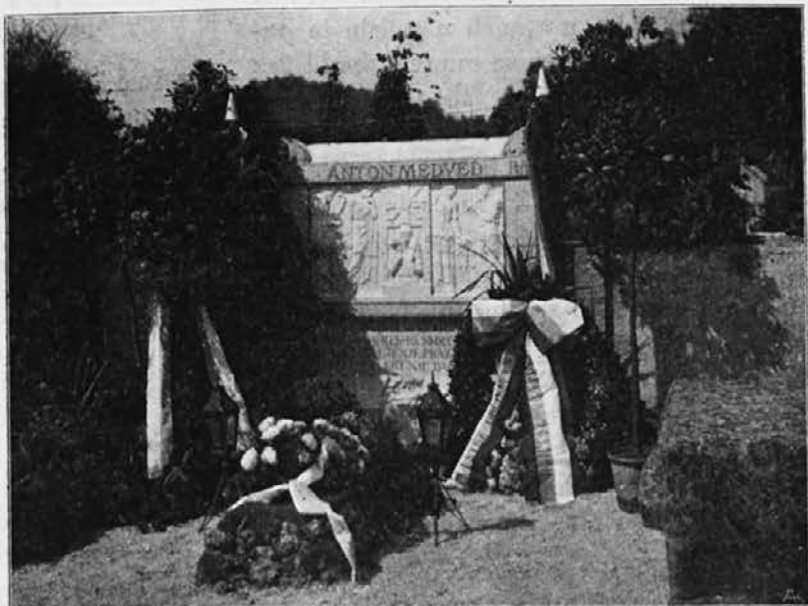
PETER VELIKI PRI NEMŠKEM ROKODELCU.

gledališče kot višje izobraževališče. Skrb države se kaže v tem, da je hranila originale najboljših del. Kdor je hotel nastopiti kot igravec, je moral primerjati svoj spis z originalom, predno je nastopil, da bi tako ohranili delo nepokvarjeno v prvotni čisti obliki.

(Dalje.)

NAGROBNI
SPOMENIK
PESNIKA
ANTONA MEDVEDA
V KAMNIKU.

FOT. K. NAGLIČ.

MEDVED IN NJEGOVA PESEM.

JOSIP LOVRENČIČ.

Govor ob odkritju Medvedovega nagrobnika
dne 27. avgusta v Kamniku.

Motto: Ah, nič ne čuti on, ki čuti to,
kar z besedami pove lahko.
(Medved: Poezije II. p. 12.)

Da je misel beseda, da je čustvo beseda, vem: ta trenutek bi bil pesem ljubezni, pesem spoštovanja — pesem hvaležnosti — bil bi veličastna oda nanj, ki živi zdaj himno himen v večni pomladi.

A dolga je pot od misli do besede, daljša od čustva do besede!

Zato: Česar ne pove beseda, naj čuti srce, naj pojmi misel.

* * *

Šel je Anton Medved, iz naše pomladi je šel v večno pomlad — in vendarle je med nami — v svojih pesmih živi. V spominu ga gledamo, v verzih ga beremo.

Poet!

Kakšna je bila njegova pot? Sam nam jo je razodel. Šel je skozi življenje:

Na brzih krilih drobnih ptic,
v vonjivem jutru prerojen,
zamaknjen v raj nedolžnih lic,
strmeč v večera tihi sen,
s trpečim bratom sam trpeč,
za domovino v roki meč,
v trpljenju mož, v ljubezni zvest,
za radost rahel in bolest.

(P. I. p. 2.)

Tako je šel in se nam je dal in razodel v svojih pesmih. Veseli smo ga vzprejeli in pozdrav mu je bil: Naš si in ostaneš! In kako ne? Sebe nam je dal in v njem živimo mi vsi od prvega do zadnjega — njegova beseda je naša beseda. Bil je velik po srcu in mislih in izgovoril jo je, ki jo mi, slabotni in šibki, sebi prikrivamo: človek sem.

V človeku je vera, upanje je njegov delež in ljubezen ga spremlja in dvom pozna, obup mu ni tuj in pikra misel ga tudi obišče. In po sreči kliče naše srce: spomin jo išče v prošlosti in hrepenenje gre svojo nemirno pot v prihodnje dni — prevare in presenečenja jo križajo — dokler ne vzcveti spoznanje: ena je sreča in je onkraj časa! —

Vse to je v Medvedovi pesmi in zato je njegova pesem pesem življenja, pesem človeštva! Je pesem vere, upanja in ljubezni.

Šel je poet skozi življenje z vero v srcu.

Trdo je življenje in tema je nad njim, da ni v srcu vere v Boga in v solčno več-

nost. Videl je vse to naš poet in spoznal in kresale so se mu misli o smislu in pomenu življenja in kes se mu je vzbudil čez vse, kar bi bilo nepremišljenega, in pred Bogom je govoril besede svoje vere, ki je v njih velika ljubezen in zavest: nič smo brez Tebe, ki si vse. Z »večernim zvoncem« zapoje Ave Mariji, nič več ne čuti telesnih spon, srce se topi v najslajši molitvi v upanju na onstransko srečo. In ob vsem tem se zamisli v svojega »življenja pot«. Pred njim vstane »pravljic čarobna pripoved, bojov težavnih napoved, v vesti globoki prepoved, krivde skesana izpoved«, občuti »trdega dela zapoved« in zamišljen v nagibajoči življenja dan, pove, da:

... Po stezah samotnih
verna družica zdaj stopa z mano,
skozi solze smehlja se udano
grenko sladka — odpoved.

(P. II. p. 26.)

In ob tej grenkosladki odpovedi »koprnji od zemskih tal« — misli so mu v večnosti.

Trudnega telesa slečen
rad bi samotar nevečen
vse pozabil in zaspal —

da bi zaslišal sladko besedo, ki umiri dušo: »Mir s teboj!« A čakati mora na te besede — zave se, da

v življenja službo je prišel začasno
z nalogo tiho — misliti in trpet.

(P. I. 153.)

Misli in trpi v življenju. Vera je v srcu in zato ne omaguje — niti srednje poti noče!

Jaz ne preslavljam srednje poti,
ne prašam kod, jaz prašam — kam.

(P. II. 108.)

Ve: sedanji svet:

Stoletnim naukom smehljá se,
goji zemljan le vero nase.
Voljan priseza na besede,
ki vro iz ust kraljice vede.
Osebni bog — je duh njegov,
ki sram ga bodi vseh okov!

(P. II. 39.)

To kliče moderna veda, ki noče poznati Boga. A kaj je posledica tega? — Poet nam pove:

In sreče ni. V srca praznote
poseva luč, a ni toplote!

Luč in z lučjo, veliko in svetlo, dá vera tudi toploto in le vera more buditi besede, vredne človeka:

O ni življenje sladka le omama,
ni penava igrača, šala ni.
Življenje naše je mogočna drama! —
Značajev klenih hoče in dejanj
in zmagó hoče ene, ene le resnice.
Junak ukloni, kadar trešči vanj
sovražne sreče grom, le svoje lice,
nikdar duhá, ki ni mu dan razpad!

(P. II. 59.)

Mogočne so te besede, ki so se izvile poetu iz srca, ko je gledal svet in nove čase. Da ni bilo vere v srcu — bi jih ne pisal — ker moderen čas ne pozna te globokosti: življenje mu je več ali manj igra. — Samo te vrste pričajo že o veličini Medvedovega duhá in kličejo po spomeniku, ne po spomeniku iz rezanega kamena, ki ga razje čas —, no, po spomeniku v srcu: v naša srca naj se vklešejo in naj so nam deviza v življenju, nam in vsem, ki pridejo!

Skozi življenje je šel poet in trpljenje mu ni prizaneslo. A ni klonil. Vera je bila v srcu in zato je ljubil tudi trpljenje:

Jaz ljubim svojo dušno bol
in zdi se mi človeka pol,
kdor vedne radosti je vnet
in zdi se mi, da nikdar ni
ugank življenja reševal,
kdor v sebi ni skoval moči
ljubiti včasih tudi — žal,

(P. II. 51.)

Ni ga, ki bi prenašal vdano trpljenje, da ni vere v njem, tolažbe ne dobi drugje, kakor v veri. Lep je svet — a je trd za vse naše težke ure. Poet je mislil o tem in povedal nam je:

Ako v sebi nimaš leka,
nikdar nima zemlja tiha
za trpečega človeka
ni odgovora ni vzdihá! —

(P. II. 36.)

Svet nas ne zadovolji, duh nam ne miruje, dokler ne počije v Njem, ki je začetek in smoter nas vseh. V samoti (svoje sobe) je zapisal poet:

Misleči duh mi je tovariš,
ki luč mi nauka prižiža:
na solznem svetu vse je nič!
(P. II. 66.)

Toda ob tem spoznanju se ne vda brezdelju. Boga prosi:

Bog, srčno bijem naj življenja bitev,
naj sladki »vici!« vzkliknem zmagovit,
ko smrt zastavi ostro britev;
naj svoji domovini krepek ščit,
ne z duhom lenim, ne s telesom bolnim,
nò vedno čujen, vedno kremenit
vso dobo svojo z vso močjo izpolnim!
(P. I. 144.)

Tako je šel skozi življenje, z vero v srcu. Ob veri pa je cvetelo tudi upanje in bilo je veliko in močno kakor vera! Ker:

Kaj je brez upanja življenje,
in upanje brez vere — kaj?
(P. II. 15.)

In naj je še tako trda in trnjeva pot skozi dolino solz — obupavati ni treba:

Sladak spomin naj se objame z upom,
da vendarle za srečo smo rojeni.
(P. I. 129.)

In ko je prišla obupna ura, je gledal naravo in je videl, da:

Za jutrom jutro se prizarja,
in noč vrti se za nočjo;
po gromu silnega viharja
posmeje čisto se nebo.
(P. I. 4.)

In zaklical je srcu: Miruj srce! Upaj, tako dočakaš tudi ti svetlo nebo svojim dnevem.

Upal je v lepše dni, ker je upal v moč duha:

Ne gasne upanje mi živo
na moč duha, neumrljivo,
rojeno tam, kjer svoj izvor
imeti mora slednji stvor.
(P. II. —)

Kdo bi ne upal, ko je sreča v upanju!

Upaj — ali ne — doseči,
kar je daleč kot nebo:
Blagor duši hrepeneči
po nečem, kar je lepo...
(P. I. 8.)

In upanje vzpodbuja duha kvišku in mu kliče:

Dvigaj, bližaj se lepoti,
ki te vabi žejnega iz dalj!
Ne okreni se! Veruj,
upaj — čaka te ljubezni kralj!
(P. II. 43.)

Veri in upanju se pridruži ljubežen in je velika in lepa ko prvi dve.

Kakor noč na stepah tiha,
vroča, kakor dan puščav,
sama, kakor dom meniha,
moja srčna je ljubav.

Tako nam jo razodene poet sam in pravi dalje o njej:

Zlobna sila je nobena
ni za hip ne pogasi,
mojim dušam posvečena —
kakor večna luč gori.
(P. I. 2.)

Boga in človeštvo in svet objema ta ljubezen. Gre v naravo in vse mu je drago, z vsem govori njegova duša in se veseli: v vsem sliši misli in nam jih dá v svoji izklesani pesmi. V naravo gre, ko hoče govoriti s seboj in svojim Bogom, in v njej misli, kako:

Na svetu mine vse, umetnost, slava, moč,
naroda le ostane večnolepa.
(P. II. 12.)

Pomlad ljubi

Z ljubeznijo žarko kakor solnce
in rad bi jo proslavil.
(P. II. 10.)

Ljubi tih večer in noč in jutro in dan: v vsem pa je misel in vera.

In z ljubeznijo misli na domovino, naj je ob Vrbskem jezeru, naj je v Opatiji, naj mu srce hrepeni v rodni kraj, naj razmišlja našo dobo, ali naj hodi v davnih dneh. Materin jezik mu je najdražji. V svoji ljubezni do njega pravi:

Ljubim te, slovenska govorica,
ljubim bolj ko žuboreči vir,
bolj kot pesem, ki jo drobna ptica
poje v jutranji svečani mir.

In če bi se ji kdaj izneveril, si kliče:

Odreveni gibka mi desnica,
jezik mi prirasti na nebo,
ako te slovenska govorica
kdaj pred svetom zatajim plašno! —

In ker ljubi domovino, ljubi tudi mladino, ki

Pred njo se kakor morska plan
širi dela nedogledno polje,
urna plamenica, sila volje
prerokujeta ji velik dan! —

In vse ljubi, ki so posvetili domovini svoje
moči; iskreno prijateljstvo ga veže do
delavnih mož. Velika je ta ljubezen — a
ljubezen do matere in očeta jo preseže.
Srce mu plamti za nju in pesem najlepših
ena — govori o tej verni, vdani, hvaležni
ljubezni. Dokler sta mu živela, mu je bila
njuna ljubezen tolažba, mir in sreča v tež-
kih urah. A zaprla sta oči v večni sen in
on je ostal sam in spoznal je, da

Savlov mnogo je na sveti —
Davidov ni nič.

(P. I. 23.)

Po tem spoznanju in po spoznanju, da
na solznem svetu vse je nič — je vzljubil
tudi, česar svet ne ljubi, pred čimer trepeta
in ga je mrzlična groza — vzljubil je smrt!

Življenje ljubi svet — jaz ljubim smrt.
Dà, ljubim jo z ljubeznijo udano,
pogled v prihodnji, lepši vek uprt!

In prišla je pomlad, ki ga je poklicala v
drugo lepšo pomlad večnega solnca, z be-
sedo, ki mu jo je vzbudila jesen:

Grenko je mreti in umreti,
a mrtev biti je sladko.

(P. II. 32.)

Tako je njegova pesem skozi in skozi
prožeta vere, močne, žive vere, iz katere
cvete upanje in žari ljubezen. Vera, upanje
in ljubezen je njegov svet — vse troje bi
rad videl v vseh srcih.

A na svetu jih ni dobil. In zato ni
čuda, če je pletel v venec bršljan in bodičje,
če je metal šibre med svet in ga dražil z
drobljanci. S šegavo dovtipnostjo, z bridko
ironijo in z žgočim sarkazmom je bičal vse,
kar je kvarilo, motilo lepo ubrano pesem
vere, upanja in ljubezni. —

Zasnul je v večni sen — pesem nje-
gova je ostala in bo živela, ker je pesem
človeškega srca, ki veruje, upa in ljubi!

GRŠKI PAVLIHA.

DR. J. SAMSA.

Kaj, celó svojega Pavliha so imeli
Grki? Ali ni Pavliha slovenska narodna
last? Le potolaži se, prijatelj, tudi Grki
so imeli svojega Pavliha, kakor ga imamo
Slovenci, in kakor imajo Nemci svojega
Tilla Eulenspiegel, in kakor imajo drugi
kulturni narodi posebljene zastopnike
svojega humorja. »Nič novega ni pod
solncem,« je rekel modri rabi Ben Akiba.
Da bi Grki, to lahkoživeče, veselo, zgo-
vorno, umetelno ljudstvo, ki je častilo v
Hermeju tudi boga sleparjev in goljufov,
ljudstvo, ki je imelo svojega »mnogozvijaj-
nega« Odiseja, proti kateremu je angleški
Robinson kakor naš dečko z dežele, ki je
prišel v Ljubljano k birmi, nasproti glas-
vitemu detektivu Sherlock Holmesu, — da
bi to ljudstvo, pravim, ne imelo svojega
Pavliha, bi bilo več kot čudno. Zato ni
čudno, da so ga imeli, in — da ga radoved-
nemu bralcu koj predstavim — ime mu je

bilo *Αἰσωπος*. Ezop? Saj sem vendar že v
prvi šoli bral Ezopove basni: Bolni lev,
Popotnika in medved, Lisica in grozdje;
žalostno zgodbo »Lakomnega psa« — Pes
izmakne kos mesa, ž njim čez vodo se poda
— pa sem poznal že v ljudski šoli, — a da
je Ezop tudi Pavliha, tega še nisi slišal,
kajne? Le nekoliko potrpljenja, evo ti
nekaj več o Ezopu.

I.

Ezop je bil pesnik basni, kratkih, iz
živalskega življenja vzetih dogodkov, ki
izražajo navadno kako življensko resnico
ali skušnjo. Zanesljivih zgodovinskih podat-
kov o Ezopu imamo malo. Kakor z drugimi
starimi možmi znamenitega imena, tako je
tudi z Ezopom; zgodovina njegovega živ-
ljenja je preprežena s pripovedkami in
izmišljenimi dogodki. Doma je bil iz Frigije
ali Tracije, živel pa je za časa Solona (640

do 559 pred Kr.) in Kreza. Že za Periklejevih časov (493—429) niso vedeli Grki nič več gotovega o Ezopu, pač pa se je tekom časa vedno več dogodbic, resnih in šaljivih, bolj ali manj dovtipnih, nanizalo na njegovo osebo. Bajne je kot suženj jedel raznih gospodov kruh, končno je s svojo bistroumnostjo dosegel prostost. Lidijski kralj Krez ga je poslal v Delfe; Delfijci pa niso bili njegovi prijatelji, ker »jih« je vedel o Delfijcih mnogo pripovedovati, ki jim niso bile posebno v čast. Sklenili so se nad njim maščevati; v njegovo prtljago so mu na skrivnem vtaknili srebrno čašo, last Apolonovega svetišča. Ezop se je ravno odpravil na pot nazaj v Lidijo, ko pride tativina na dan; zaradi božjega ropa je bil obsojen na smrt; pahnili so ga v prepad s pečine Hyampeia. Izročilo o Ezopovem življenju se nam je ohranilo pri grških pisateljih šele iz 4. ali iz 5. stoletja po Kr. Po teh najpoznejših in zato najmanj zanesljivih poročilih je Ezop grd, grbast suženj iz Frigije, prodan Ksantu, profesorju filozofije na otoku Samu; kakšne je tu solil svojemu gospodu in kako je svoji domovini rešil svobodo, nam pripovedujejo nastopne vrstice.

II.

Nekega vročega dopoldne spremlja Ezop gospoda profesorja v kopališče. Tu se snide filozof z nekaterimi svojih prijateljev, služabnika pa pošlje domov z naročilom, naj skuha lečo. Po kopeli, ki je vsem dobro dela, povabi Ksant prijatelje na skromno kosilo. Prijatelji sprejmejo prijazno vabilo. Ko pridejo na Ksantov dom, naroči g. profesor po kopeli običajno pijačo: »Daj nam po kopeli piti, Ezop (Δός ἡμῖν ἀπὸ λουτροῦ πίνειν)!« Poredni sluga urno prinese umazane vode iz kopeli in jo z nedolžnim obrazom servira gospodu. Ko ta poduha umazano vodo, zakriči nad Ezopom: »Fej! Kaj je to, Ezop?« Ta pa odgovori: »Voda iz kopeli, kakor si ukazal.« (Besedice ἀπὸ λουτροῦ je Ezop nalašč razumel »iz kopeli« namesto »po kopeli«). Malo je manjkalo, da je ni Ezop skupil, pa zaradi gostov je profesor služabnikovo šalo

s stoiško mirnostjo prezrl in mu ukazal, naj mu prinese skledo. (Grk si je pred obedom noge umival.) Ezop prinese skledo, jo drži pred gospodarjem, stoječ mirno kot kip, mesto da bi gospodu in gostom noge umil. Filozof, ne vedoč, bi se li smejal ali jezil, pravi: »Ali nam ne boš umil nog?« — »Naročil si mi,« odvrne sluga, »naj le to storim, kar ukažeš; ukazal pa nisi, naj denem vode v skledo, naj umijem noge in prinesem čevlje itd.« In tedaj te je, Ksant, zapustila tvoja filozofska ravnodušnost, dal si duška svojemu opravičenemu ogorčenju v vzkliku: »Sem si li kupil učitelja namesto suznja!«

Ko se je gospodar s svojimi gosti polegel k mizi (Grki so pri jedi ležali na nizkih naslonjačih), je vprašal Ezopa, je li leča že kuhana. Služabnik mu prinese zrno leče, gospod profesor zmečka zrno s prsti in odloči: »Dobro je kuhana, prinesi!« Ezop zlije krop, kjer se je zrno leče kuhalo, na krožnike in jih postavi pred goste. »Kje pa je leča?« vpraša gospodar. »Vzel si jo že,« odgovori sluga. Filozofu se zasvita v glavi: »Kaj, samo eno zrno si skuhal?« Ezop odgovori: »Gotovo; rekel si namreč: lečo, v jednini, ne pa; leče, v množini.« In zopet si se, učen predavatelj grške filozofije, prepričal, kako prav je imel macedonski kralj Antigon I., ko je rekel nekemu pesniku, ki ga je opeval kot boga: »Nihče ni junak pred svojim služabnikom.« V strašni zadregi pred svojimi gosti si zajechal: »Prijatelji, ta človek me bo pripravil v blaznost.«

Toda naš Ksant ni bil zastonj profesor filozofije, ki je veda vseh ved; znal si je pomagati. Ezopa pošlje na trg, naj kupi štiri svinjske krače in jih hitro skuha. Kmalu se je prijeten duh širil po atriju Ksantove hiše. Ko se je Ezop za trenutek oddaljil od ognjišča, šine gospodarju maščevalna misel v glavo; urno stopi k ognju ter na skrivnem potegne eno kračo iz lonca ter se zopet vrne v družbo svojih gostov. Sluga pride nazaj, in ko opazi, da krače manjka, gre na dvorišče, odseka prašiču, ki ga je za gospoda redil, eno nogo, jo

osnaži in vrže v lonec k drugim trem. Nato se zopet za trenutek odstrani. Gospodar pa se je začel bati, da bi mu suženj ne ušel, če ne bo mogel najti pogrešane krače, zato jo vrže zopet nazaj. Ko pa prinese sluga na mizo pet krač, se vname med gospodom in služabnikom sledeča matematična disputacija: Ksant: »Odkod to, Ezop, da jih je pet?« Ezop: »Koliko nog imata dva prašiča?« Ksant: »Osem.« Ezop: »Tukaj jih je pet, prašič na dvorišču pa ima tri.« Ksant: »Ali nisem ravnokar rekel, da me

CARICA FJODOROVNA, I. ŽENA PETRA VEL.

bo ta človek spraval v blaznost!« Ezop: »Gospod, ali ne veš, da se na vsoti nič ne izpremeni, če isto število odšteješ in prišteješ?« Pravijo, da je profesor jezo požrl in molčal.

Nekaj dni potem je naš Ksant povabil k sebi več filozofov in učenjakov ter slugu naročil, naj stoji pri vratih in nobenega navadnega človeka ne spusti noter, ampak samo modrijane.¹ Pred kosilom zapre Ezop

¹ μὲν δὲνα τῶν ἰδιωτῶν εἰ εἰσεῖν ἑσυχωρήσαι, ἀλλ' ἢ τοὺς σοφοὺς μόνους. — ἰδιώτης je zasebnik, ki

vežna vrata, se usede v portirsko ložo poleg vrat ter čaka. Kmalu pride nekdo izmed odličnih povablencev ter potrka na vrata s kladivom, ki je bilo pri vratih za to pripravljeno. Znotraj pa se oglasi Ezop pri vratih: »S čim maha pes?« — *Ti σείει ὁ κτύπος*. — Ta, ki je zunaj stal, je razumel: »S čim maha pes¹ (namreč: po vratih)?« Bil je užaljen, ker je menil, da ga vratar imenuje psa, in je odšel. In tako je Ezop zaporedoma spraševal prišlece, in vsak je razžaljen odšel. Že je mislil Ezop, da je končal za tisti dan svojo vratarsko službo, ko še nekdo potrka in na stavljeno vprašanje odgovori: »Z repom in z ušesi.« Ezop mu odpre, ga pelje h gospodarju in mu reče: »Izmed modrijanov ni prišel nihče na obed, o gospod, razen tega.« Lahko si mislimo Ksantovo potrtost, ker je menil, da so ga povablenci »potegnili«. Ko se drugi dan snidejo prijatelji pri običajnem filozofskem sestanku (*διατριβή*), očitajo Ksantu zaničevanje, ki so ga prejšnji dan pri njem doživeli. Naš filozof jih kljub svoji filozofski izobraženosti debelo gleda in ne vé, ali spi ali bdi.² Prijatelji pa ga pikro pouče: »Ako ne smrčiš, tedaj bdiš.« Ubogi Ezop, kaj bo s teboj? Takoj pošlje Ksant po sluga in ga razjarjen vpraša, zakaj mu je goste tako sramotno odgnal. Ezop mu odgovori: »Gospod, ali mi nisi naročil, naj nobenega priprostega in neukega človeka ne spustim k obedu, ampak samo modrijane?« Ksant: »In kaj so ti? Niso li modrijani?« Ezop: »Nikakor ne; kajti ko so trkali na vrata in sem jaz znotraj vprašal: »S čim maha pes?« ni razen enega nobeden razumel vprašanja; zato sem vse druge odslovil kot neuke.«

In modrijani so potrdili, da je sluga prav ravnal.

Živi sam zase, v nasprotju s človekom, ki živi v javni službi, kakor: vojak, uradnik, priprost v nasprotju z učenim; dandanes zaničljivo: neuk, zabit, idiot.

¹ Cinike, neke vrste filozofe, so imenovali κτύπος — pes; tako so otroci vpili za Diogenom (404—323) iz Sinope ob Črnem morju, ki je bil cinik κατ' ἐξοχήν. Odtod ciničen: kdor vse zaničuje, komur ni nič sveto.

² ὄναι τοῦτ' ἔσθαι ἢ ὄπαι.

III.

Nekega dne se nad otokom Samos pojavi doslej neznana zvezda, komet. Samijci se ustrašijo; komet ne pomeni nič dobrega. Profesor Ksant, najmodrejši mož na otoku, je kot izvedenec pozvan, naj pomen tega znamenja raztolmači. Revez premišlja in premišlja, odpira in zapira stare filozofske knjige Taleta, Anaksimandra, Empedokla, že je skoro celo svojo obširno knjižnico prelistal, vse zastonj, ne vé si pomagati; divna božica Philosophia ga je menda pustila na cedilu. Zvesti sluga Ezop opazi gospodovo potrtoost, se ojunaci in ga vpraša, kaj mu je vendar, da mu niti leča niti svinjska krača več ne diši. Svojo zadrego — saj mu je šlo, kakor toliko let pozneje Hamletu, za biti ali ne biti — odkrije Ksant slugu: Jutri mora kot izvedenec nastopiti v narodnem zboru in dati odgovor, a kakšen? Ezop se ponudi, da hoče namesto njega nastopiti in raztolmačiti nenavadno prikazen. Ker Gospod ne vidi druge pomoči, se uda. Drugi dan se zgodaj zjutraj začne narodni zbor, vse pričakuje z napeto pozornostjo, kdaj stopi na govorniški oder znameniti filozof Ksant. Čas za začetek je že zdavnaj minil, a Ksanta še ni nikjer. Kaj pa to? Splošno začudenje se bere na obrazih nedoglednih vrst, nato pa ogorčeni vzkliki, ki postajajo vedno močnejši: »Kaj, grbasti Ezop v narodnem zboru?! Škandal! Sramota! Vun ž njim! Kje pa je Ksant?« V tem pa je Ezop — nikdo ni videl, kdaj — zlezal na govorniški oder in mirno poslušal krik, ki se je polagoma polegal. Ko je naš Ezop menil, da ga bodo vsaj bližnji razumeli, je zaklical: »Možje Samijci, ako pri Ksantu dosežete, da mi dá prostost, vam raztolmačim prikazen.« Trenutno presečenjenje, nato glasovanje, s katerim večina sklene, da mora Ksant Ezopa oprostiti. Nato Ezop razjasni znamenje: Komet pomeni tujega kralja, ki si bo podvrigel otok Samos. Žalostna se narodna skupščina razide.

Kmalu za tem dogodkom pride na Samos poslanec lidijskega kralja Kreza, ki zahteva od Samijcev davka; ako ga ne dado, naj se pripravijo na vojsko. Zopet se snide narodni zbor, že prevladuje misel, da se je treba mogočnemu kralju udati, vendar pa naj še Ezop pove svoje mnenje. Ezop odgovori takole: »Vaši državniki so izrazili mnenje, da je treba kralju ugoditi in mu davek poslati; jaz pa ne svetujem tega, povedal vam bodem razlog in spoznali bodeite svojo korist. Usoda nam kaže

CARICA NATALIJA, MATI PETRA VEL.

dvojno pot; prva je pot svobode, v začetku je težka, končno lahka; druga je pot suženstva, v začetku je udobna in hodna, končno polna trpljenja.« Ko so Samijci to slišali, so zakričali: »Mi smo svobodni in nočemo prostovoljno postati sužnji.« Krezovega poslanca pa so zapodili. Krez se je takoj začel pripravljati na vojsko; a poslanec, ki ga je bil poslal na Samos, je bil mnenja, da si bo najlaže podvrigel otok, če dobi prej Ezopa v svojo pest. Krez pošlje zopet poslanca na otok, obljubi otočanom

¹ Sužnji se niso smeli udeleževati narodnega zbora.

popolno davčno prostost in prijateljstvo, če mu izroče Ezopa. Samijci sklenejo izročiti Ezopa. Ko Ezop to izve, pride na trg in pravi: »Možje Samijci, jaz sam si štejem v čast, da pridem pred obličje lidijskega kralja. Hočem vam pa povedati zgodbo; Ko so živali še en jezik govorile,¹ so volkovi ovcam napovedali vojsko. Ker pa so psi potegnili z ovcam in volkove odgnali, so volkovi zahtevali od ovac, naj jim izroče pse, ako hočejo, da bodo volkovi z njimi v miru živeli. Ovce so se dale pregovoriti, volkovi pa so raztrgali pse in ovce.«² Samijci so razumeli to basen in hoteli Ezopa na vsak način pridržati. Ezop pa je zapustil nevhvaležni otok in šel h Krezu.

Ko je Krez zagledal grbastega Ezopa, se je zahudoval: »Tako človeče mi je bilo napoti, ko sem si hotel podjarmiti tolik otok!« Ezop pa mu je rekel: »Mogočni kralj, nisem prišel vsled sile ali potrebe k tebi, ampak prostovoljno. Pa blagovoli me nekoliko poslušati. Nekí človek je lovil kobilice in jih moril, vmes pa je ujel tudi

črička. Ko je hotel tudi tega umoriti, mu je rekel čriček: »Človek, ne umori me brez potrebe! Jaz ti niti klasu ne izpodjedam, niti druge škode ne delam; pač pa s svojim prijetnim glasom razveseljujem popotnike.« In ko je človek to slišal, je črička spustil. Tako tudi jaz objemam tvoje noge, da me ne daš brez vzroka usmrtiti; kajti nisem tak, da bi komu škodil.« Kralj se je čudil in mu je rekel: »Ezop, usodi, ne meni se imaš zahvaliti za svoje življenje. Česar želiš, zahtevaj, in dobiš boš.« Ezop: »Prosim te, o kralj, sprijazni se s Samijci.« In ko je kralj odgovoril: »Bodil!« je padel Ezop predenj na kolena in se mu zahvaljeval. Ostal je pri kralju in tam spisal basni, ki se še dandanes pripovedujejo.

A moral je še enkrat videti otok Samos. S spravnim pismom in z bogatimi darovi je prišel na otok, kjer je bil slovesno sprejet; velika plesna veselica je bila prirejena njemu na čast. Prebral jim je kraljevo pismo in jim tako vrnil svobodo za svobodo.

NERO.

PROF. FR. PENGOV.

Bilo je v Kranju, leto nas ne zanima. Govorila sva z rajnim gospodom nadučiteljem P.

»Kako morete vendar ljudem toliko zaupati?« me je prijazno karal gospod šolski vodja. »Verujte mi, da boste veslarili po morju življenja mnogo varneje, ako smatrate vsakega neznanca naravnost lopovom, dokler se niste iz izkušnje o nasprotnem prepričali.«

Tako je govoril izkušen mož v novembru svojega življenja, mladič pa sem odgovarjal: »Da se imam ravnati po tem načelu, raje še danes v Kokro.«

In vendar, kako prav si imel, gospod!

¹ Vse basni se gode v dobi, »ko so živali in drevesa govorila«.

² Isto basen je baje Demosten povedal Atenecem, ko je zahteval Aleksander od Atencev Demostenasovo

Kar velja o človeškem življenju, to se opaža mutatis mutandis tudi v živalskem, toliko bolj, ker tu ne vlada moralna sila, ampak le surovi instinkt.

Phylax, domači pes, je gotovo med vsemi udomačenimi živalmi najzvestejša, človeku najprijaznejša in za mnoge kraje tudi najbolj potrebna žival. Zato se utegneš čuditi, mladi prijatelj, ako ti povem izza lepih počitniških dni dogodek, ki je izjema, a obenem tudi podkrepilo splošnega reda.

Bilo je predlanske počitnice, ko sem potoval po kamniških in savinjskih planinah in prišel na sled dogodku, čudnemu in tragičnemu, kot se ne zgodi sleherni čas v živalskem svetu.

V vasi Smrečje, na potu med apnenimi Stranjami in knežjim Gorenjim gradom je bilo zagledalo pred leti luč sveže

vzhajajočega solnca mlado kuže rumenkaste barve. Kakšna kri da se mu je pretakala po mladih arterijah, bi težko uganil najboljši kynolog naših dni, kajti pasja dlaka je bila konglomerat silno kompliciranega rodovnika brez določene rače. Vendar pa so položile rojenice iz bližnje Lomske planine našemu — čem reči Poznnetovemu — Nerončku v priprosto zibko marsikako darilce, ki ga ne prejme zlepa kak aristokraški sorodnik. Takole kuže brez plemena in grba je namreč navadno vse drugače pretkano, gibčno in vztrajno, mnogo sposobnejše za trdi striggle of life (boj za obstanek) nego kak mestni bratranec plemenitega rodu.

Če bi napravil, zvedavi eksperimentator, ki ne verjameš mojim trditvam, češ da ni oportunno vselej iurare in verba magistri, če bi napravil, pravim, mal poizkus in postavil na Robinzonov otok tako zaničevano hribovsko ščenè, poleg njega pa krasnega perzijskega hrta in angleškega buldoga, kaj meniš, kateri izmed tropske deteljice bi bil čez pol leta še živ in zdrav na samotnem otočju? Prav gotovo edini naš cigànè iz Črne doline. Dasi nima niti strelovite hitrosti pretrganega Azijata, niti neusmiljene drznosti topoglavega Angleža, ima pa naše selsko psè nekaj, kar je neizmerno večje vrednosti, namreč naprsteč, rekel bi zdravega razuma v glavi. Vse to je veljalo v posebni meri tudi o našem Nerončku, živečem mlade tedne v podnožju visokega Plešivca (1332 m) ob kranjsko-štajerski meji.

Ker je v teh krajih še veliko ovčjereje, zato je preživel naš Neronček svojo mladost v družbi starega ovčarskega psa in pastirja Frakeljnovega Boštjana, gotovo dobra šola za bodočega ovčarja. V dveh letih je popolnoma dorastel in umel ravnati s čredo ravnotako dobro kot Boštjan, dočim se je bil starejši kolega pred nekaterimi meseci umaknil, stopivši v stalni pokoj, pod zeleno rušo ob Črnem potoku. Stari Boštjan je imel v mladega Nerona tako zaupanje, da je presedel po cele dneve ob slivovih in brinjevih steklenicah,

dočim je čuval kosmati služabnik bedaste volnodlačke po brdih. Dasi je bil stari Frakeljnov najraje v svojem idealnem stanju — stanju lažje ali gostejše meglenosti, vendar z Neronom ni ravnal grdo nikoli, kot bi bilo pričakovati, zato mu je bila pa tudi žival vdana in zvesta, da bi ga bil lahko zavidal marsikak predsednik in monarh.

Ko je peljal nekoč Boštjan na povelje gospodarja Pozneta lepo čredo, kakih 57 ovac, v Kamnik na sejem, se je pri vходу v mesto ravno nabirala strašna nevihta, ki je slaboumno žival zbegala tako, da se je nenadoma razpršila v sedeminpetdeset raznih smeri. Za Frakeljnovega Boštjana je bila ta inteligenčna preizkušnja mnogo pretežka, strmél je nekaj časa kakor brez uma za begunci, nato pa rekel: »Nero, priženi jih nazaj!« Po tem napornem delu se je vsedel ob mostu pri Bistrici, si nažgal pipo in čakal ognjen v staro vrečo konca malomestnih zapletljajev.

Glas Boštjanov je bil za Nerona glas gospodov. Zdirjal je na 57 raznih krajev in po velikanskem naporu pripeljal nazaj k mostu sedeminpetdeset živali gospodarju, ki je opazoval pasje delo skoro brez zanimanja. Tako se je srečno končala ta nesreča. — A Boštjanove urice so bile štete; že davno se ga je bila lotevala vodenica (beseda ima svoj izvor v ruski »vodki«), ki ga je potisnila kmalu po gorenjem dogodku na borno ležišče in v grob. Žalostno je bilo videti, kako je žaloval po njem Neron, kako je obupaval. Cvileč in tuleč je letal okoli ovčarske bajtice, na mesta, kjer je imel stari Boštjan navado počivati v opoldanski senci, na njegovo gomilo. Izstradan in utrujen je tekal naokoli, bil je od dne do dne slabše volje, zlobnejše čudí. Nihče se ga ni smel dotakniti, vsaka malenkost ga je spravila v besnost. Prve dneve ni maral spati niti pod domačo streho, niti užiti kake hrane; šele, ko ga je stiskal glad tako, da se je videjo skozenj, se je pokazal prijaznejšega svojemu pravemu gospodarju Pozneta in njegovi edinki Heleni. To pa največ zato, ker je gospodar rabil večkrat močno grčavko, ki jo je bil obdelal in rabil

nekaj časa rajni Boštjan, Lenčka pa je hodila na polje in v gozd s košarico, spleteno s prsti nekdanjega Frakeljna.

Polagoma se je Nero popolnoma vdal v usodo ločitve, dobil je zopet nazaj svoj prvotni stas; ostro izrezljana, modra glava, lepa bela boa okoli vratu in vedno čuječi, koničasti uhlji so napravili iz njega krasno kuže, ki ga je z zadovoljstvom ogledovalo sleherno oko. Posebno vesel pa ga je bil gospodar Poznè. Saj mu je pasji bistroum varoval v družbi mladega fantalina veliko čredo na paši ter jo pripeljal na večer vselej domov v hlev. Neron je bil sicer nedostopen za vsako intimnost, nezaupen bolj kot se spodobi za vsakdanjega psa iz 20. stoletja in prerad je pokazal zobe vsakemu neznancu, toda bil je v svoji službi tako goreč, da niso Poznetov oče izgubili to leto od svoje črede, ki je štela več sto glav, niti enega parkeljca, čeprav so morali sosedje prinašati svoje navadne hekatombe na oltar jastrebov, lisic in drugih nepridipravov. —

Ozemlje, na katerem se gibljemo, je bilo pravi eldorado za rod zvitorepke: razpokano skalovje, divje globeli, izkopane od hudournikov, številni, gosto poraščeni griči; vse to je zelo obteževalo lov na lisico. Čudno je bilo, da se niso razmnožile kot kobilice in do l. 1911. ni bilo slišati hujših pritožb radi njih. Tega leta pa se je naselil v bogatem ovčjem revirju star prebrisan lisjak, kot medena miš v mastnem siru, norčeval se je iz vseh plemenitih lovskih psov iz oddaljenih mest in trgov, kakor iz njihovih prostaških tovarišev iz okoličanskih vasi.

Kolikokrat so napravili večji lov izkušeni lovci z dobrimi psi, a vselej se je umaknil v tej ali oni skalnati votlini, ki jih je ondi mrčlelo, in ljudstvo je prišlo polagoma do pomenkovanja, da mora biti ta lisjak v zvezi s samim — Bog nas varuj!

Lisjak pa ni bil zadovoljen s samim navadnim ropom, lotevalo se ga je vedno bolj herodijansko hlepenje po sveži krvi. Kovačin v Podlomu je izgubil 5 jagnjet v eni noči, Korošin v Černevsah 7 v nasled-

nji, nekateri kurji dvori so bili izpremenjeni v popolno puščavo in kmalu ni minul dan, da ne bi bila objokovala ta ali ona gospodinja izgube kokoši in rac, gospodarji izgub koz in ovac. Teden za tednom je prinašal »Domoljub« pritožbe nad groznim lisjakom, kakor letos o tropičnih bestijah v štajerskih nemških planinah. Vsa ta zlodejstva so pripisovali krvoželjnemu lisjaku iz Hudičevega brloga (tako se imenuje ena najbolj znanih votlin, ki pelje daleč, ne vé se kam, v gorovje). Bil je nenavadno velik lisjak, imel zelo široke sledi, a nihče

PETER VELIKI.

ga ni še videl. Opazili so nekateri gospodarji tudi, da sta se Marenkčev Rjavec in Orlov Vari, najboljša psa v okolici, pri zadnji večji gonji upirala iti za njegovim sledom.

Nikdar ni prišel rdečedlaki gentleman dve noči zaporedoma v isti hlev, nikdar ni žrl tam, kjer je preje mesaril in nikdar ni zapustil najmanjšega znamenja, ki bi ga bilo moglo izdati. —

Samo eno čredo je pustil Kajn v lisičji koži pri miru, — ta je bila Poznětova, čudno toliko bolj, ker je ležalo gospodarsko poslopje Poznětovo ravno v srcu ogrožene pokrajine.

Zvesti Nero je pokazal, da pač daleč nadkriljuje vse pasjedlakce celega okoliša; večer za večerom je priganjal svojo čredo domov in nikdar ni zmanjkalo niti dlačice od njegovih varovank. Naj se je plazil grozni lisjak iz Hudičeve jame še toliko okoli Poznetove domačije, hrabri in prebrisani Nero je bil nepremagljiv graničar, ni reševal samo črede gospodarju, ampak je tudi sam odšel iz boja vedno z zdravo kožo.

Vsi, ki so ga poznali, so ga visoko spoštovali in zavidali srečnega Pozneta za tak zaklad. Da so imeli ti ljudje drobtino klasičnega duha starih Grkov, gotovo bi bili opevali Nerona v narodnih pesmicah, kot je storil na ginljiv način sivolasi Homer z Argusom, ljubljencem Odisejevim, ali mu celó vzdali spominsko ploščo v hvaležen spomin, posnemajoč starega Aleksandra Velikega, ki je sezidal na čast svojemu psu-ljublencu celo mesto s templji, ali vsaj mlajše Švicarje, ki občudujejo blagohotnega Bernardinca Barija še zdaj, nagačenega v Bernskem muzeju.

Nero bi bil ljubljenelec vseh, da ni postajala njegova nprav od dne do dne zlovolfnejša. Edinega gospodarja in Heleno, mlado, prijetno osemnajstletnico, se je zdelo, da ima Nero še nekoliko rad, vsa ostala družina mu je bila deveta briga, toliko da jo je prenašal, ves ostali svet pa, ljudi in živali, je očitno sovražil. In vendar je normalno družabnost ena glavnih potez v pasjem značaju!

Kakor pa je bil Nero sovražen in mračen napram celemu svetu, tako prijazno se je obnašal nasproti domači Poznetovi čredi. Kolikrat je palo jagnje v vodo ali v skalnato razpoko in bi bilo brez njega žalostno poginilo! Njegovo sokolje oko je opazilo sera in gologlavega planinskega konjederca, kakor hitro sta se, še pičici, prikazala nad planino, in njegov do smrti drzni pogum ju je odgnal za vedno.

December leta 1911. je prinesel obilico zaželenega snega, ljudje pa so plačevali naprej svoj davek zlobnemu lisjaku iz vražgove družbe. Uboga vdova v Krivčevem,

Jernačka, je izgubila svoje edino imetje, čredo kakih 15 ovcâ in precej tisto jutro zgodaj je šla četa gospodarjev venkaj, da napravijo vendar enkrat konec zlodejevim homatijam. Z napetimi petelini in krampi so šli za izdajalskimi sledovi v snegu, sledovi velikega lisjaka, brez dvojbe velikega morilca. Nekaj časa je šlo lepo, a v prvem potoku je izginila sled. Žival je bila premetena, na drugem bregu ni bilo nobenega sledu; šele po dolgem iskanju so našli dober četrt ure višje zopet mesto, kjer je bila prišla rdečka iz vode.

Odtod je peljala sled na poševno, vetrovom izpostavljeno skalovje, kjer je burja sproti pometala sneg in ni puščala najmanjšega sledu. Toda lovci so bili to pot stanovitni in kmalu so našli zopet dve sledi, ki sta se pa umetno križali; Erklavec, izkušen divji lovec, je odločil, katera je prava, in po dolgem iskanju so našli, da je bil šel lisjak najpoprej v hlev najbližje pristave, kjer pa ni prizadel nobenega zla, potem pa jo je mahnil, skrbno uporabljajoč stopinje kmeta, ki je bil šel malo prej po istem potu, naravnost proti domačiji Poznetovi.

Zavoljo snega Poznetova čreda tisti dan ni šla na pašo in Nero je ležal brez posla na solncu. Ko so se lovci približali hiši, je besno zarenčal in stekel okrog ogla proti ovčji staji. Erklavec gre parkrat po dvorišču, zapiči pogled ostro v Neronovo sled in zakliče: »Možje, korajžo! Lisjaka sicer ne ujamemo, a glejte, tamle teče morilec ovac!«

Nekateri so precej verjeli, drugi so dvomili in priganjali, naj bi šli še enkrat nazaj in preiskali sled iznova. Medtem se prikaže domačin, Pozne.

»Janez!« ga pozdravi Erklavec, »tvoj Nero je nocojšnjo noč poklal ubogi Jernački vso čredo in jaz bi rekel, da to ni bilo prvo pot.«

»Kaj?« zavpije gospodar, »ali se ti meša?! Še nikoli nisem videl boljšega psa — za ovce gre, če treba, v ogenj!«

»Seveda, seveda,« se smeje lovec, »preteklo noč je to korenito dokazal.«

der Verbündeten in den Kriegen von 1813 und 1814 — Feldmarschall Fürsten Karl zu Schwarzenberg. — Kaiser Franz Josef I.

S stoletnim jubilejem na nemških tleh praznujemo Avstrijci, zlasti Slovenci, tudi stoletnico bojev za osvoboditev Napoleonove Ilirije. Dne 5. oktobra bo namreč poteklo ravno sto let, odkar so Avstrijci iztirali Francoze iz Ljubljane in Kranjsko zopet združili s habsburško dinastijo. — Francozi so prišli na Kranjsko trikrat: l. 1797. in 1805. ter 1809—13. Nad našimi pokrajinami je ravno takrat začela vznajati zarja slovenskega preporoda: materinščina je našla prosto pot v šolo in urad, gojiti so pričeli klasično pesništvo in Vodnik je položil z »Lublanskimi Novizami« temelj slovenskemu časnikarstvu. Nova francoska vlada, ki je bila dokaj demokratska, ni ovirala tega narodnega pokreta, še podpirala ga je. Slovenščina ni bila učni jezik le v ljudski šoli, poučevala se je tudi v gimnaziji. Mnogo so storili Francozi i za gospodarski povzdig dežele: z odpravo osebne tlake so pripravili Francozi pot k popolni osvoboditvi zatiranega kmetskega tlačana. Toda lepi upi naših takratnih prvoboriteljev in načrti, ki so jih bili zasnovali Francozi za reorganizacijo šolstva, prometa, obrti in trgovine, so vsled neprestanih vojsk ostali zvečine na papirju. Zato pa kljub raznim plemenitim težnjam francoska doba med našim ljudstvom ni ostala v dobrem spominu. Hudo so žalile globokoverne Slovence razne svobodomiselne novotarije, ki jih je hotela vpeljati nova vlada tudi s silo. Gnev in sovraštvo do Francozov so netili tudi krvni

davek, vojne kontribucije in takozvani »prostovoljni darovi«, ki so jih morali dati naši predniki za vedno prazne žepe Napoleonove. Še preden je prišel v deželo francoski guverner, so že tirjali francoski generali vojni davek v znesku 15,260.000 frankov, ki bi naj ga Kranjska sama plačala. Ker je denar vsled uim in slabih letin počasi dohajal, so skušali Francozi pomnožiti prispevke s tem, da so ropali po cerkvah razne dragocenosti in umetnine. Spričo takih in podobnih dejstev je razumljivo, da so Kranjci z veseljem pozdravili prihod avstrijske armade pod vodstvom generalov Hillerja, Radivojeviča in Rebroviča, ki so v teku poldrugega meseca za vedno pregnali Francoze s Kranjske. Te dogodke nam slika Finžgarjeva drama »Naša kri«. Najbolj krčevito se je branil Ljubljanski Grad. Že pet dni so ga obstreljevali Avstrijci z Golovca. Ko je pa pritisnila na Gradu še lakota, je bila usoda Francozov zapečatenata. Dne 5. oktobra ob 1. uri popoldne je naznanila bela zastava z Grada, da prosi milosti 250 Francozov. Na Gradu so zaplenili Avstrijci 23 topov, 1000 pušk in veliko množino streliva. 50 strelav z Grada, občja razsvetljava mesta in živio-klici so še pozno v noč oznanjali veselje, ki je prevevalo srca patriotom, ko je po treh letih dvoglavni avstrijski orel zopet razpel peruti nad slovensko rezidenco. V tem splošnem oddihu in veselju je tudi navdušen pevec Ilirije proslavljajal novo, srečnejšo dobo miru:

»Estrajec zaukajl	Premišljeno dobro
Otožnosti noč	Nameri svoj meč,
Je zgínla, tvoj orel	Da motil ne bode
Iz spanja poskoč.	Evrope kdo več.»

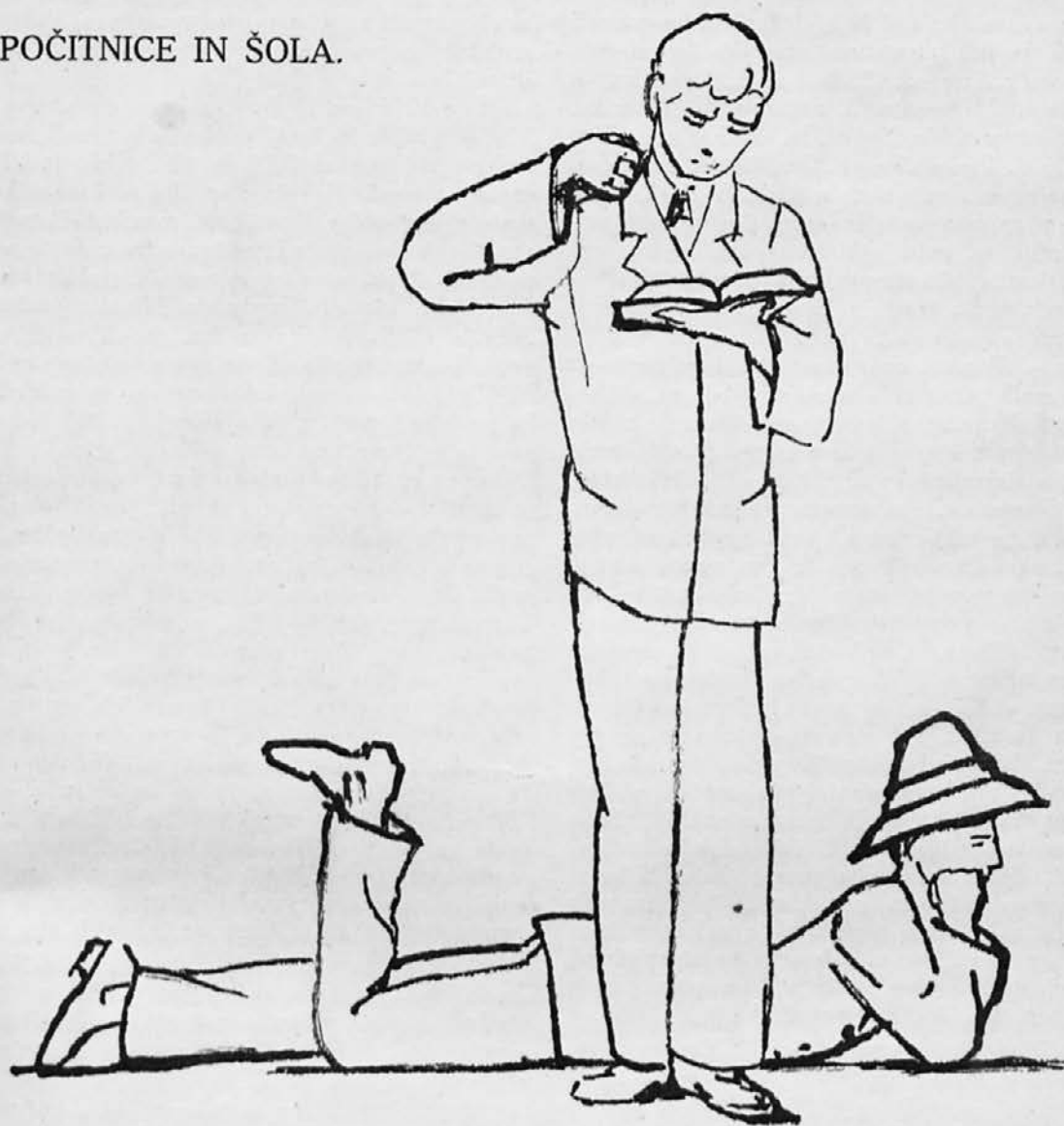
CIGAN.

BOGUMIL GORENJKO.

Pa uren je ptič, pa je uren vihar,
najurnejši blisk;
a Parovič uren desetkrat je bolj,
ciganski glavlar.

Na sejmu v Črnomlju kobilico ukral,
pa isti še dan
v Metliko jo jahal, jo tamkaj prodal
in drugo ukral.

POČITNICE IN ŠOLA.

DROBIŽ

Rešitev uganke v 12. številki lanskega Mentorja. Tudi ta uganke je literarna. Razlika je v tem, da je prejšnja predstavljala slovenske liste po stvarih, ta jih pa po osebah. Žena z grbi slovenskih dežel je očitvidno »Slovenija«, ki jo je urejeval M. Cigale l. 1848.—1850. Vila nad njo je »Slovenska vila«, ki sta jo izdala Jurčič in Fr. Celestin l. 1865. Pred njo je »Angelček«. Moža s trobento sta glasnika: »Glasnik slov. slovstva«, l. 1854. in »Slov. Glasnik«, 1858—1868, oba izdajal Janežič. Za njima sta dva veseljaka: »Pavliha«, list, ki ga je urejeval Levstik 1870 in »Jurij s pušo«, tudi humorističen list. Spre-

vod gleda od strani mož, ki je prava slovenska korenina — »Pravi Slovenec«, urejeval Fr. Malavašič 1849.

Zbirka slovenskih povesti. Urejuje profesor Iv. Grafenauer. V »Katoliški Bukvarni« je pričela izhajati zbirka poljudnih klasičnih povesti. Zastopani bodo vsi boljši slovenski pisatelji, ki so pisali za narod. S tem se bo ustreglo občutni potrebi slovenskih bralcev, ker so spisi naših starejših pisateljev raztreseni po raznih časopisih in zbornikih, ki so dostikrat že popolnoma razprodani in jih niti knjižnice ne premorejo, kaj šele posameznik. Ta zbirka bo izhajala štirikrat na leto;

vsak zvezek bo stal 60 h. Prinašala bo povesti naših boljših pisateljev, starejših in mlajših, kakor Fr. Erjavca, S. Jenka, Fr. Levstika, J. Jurčiča, J. Ogrinca, J. Stritarja, J. Kersnika, Fr. Finžgarja, Ks. Meška, Iv. Cankarja, Fr. Detela, M. Prelesnika, F. Jakliča, P. Bohinjca, P. Pajkove, Jos. Vošnjaka i. dr. V zbirki bodo zbrani najdragocenejši biseri slovenskega pripovedništva, zato jo bodo z veseljem pozdravili zlasti dijaki, ker je cena tako nizka. Prvi zvezek je že izšel in obsega Jos. Ogrinčevo povest »Vojnimir ali poganstvo in krst«. Povesti ne smemo soditi po sedanjih literarnih paragrafih, zlasti ne glede na obliko, ki je kolikortoliko že zastarela. Snov je zajeta iz časa pokrščevanja Slovencev. Dva faktorja vodita dejanje: napadi Obrov in pokristjanjenje Slovencev. Pravzaprav pospešujejo obrski napadi pokristjanjenje. Toda povest ni zgodovinska slika, v kateri bi nam pisatelj orisal ta važni proces, ampak je bolj družinskega značaja — povest družine slovenskega starejšine Ratibora. Celokupni narod pa nastopa samo tuhintam, kolikor je neobhodno potrebno za razvoj. Povest se razvija priprosto. Človek bere in misli: Verjetno ni, a lepo je navzlic temu. Razvoj je preveč navezan na slučaje. Seveda pripisuje pisatelj te srečne slučaje Bogu, toda pisatelj jih mora utemeljiti. Tako bi sodila kritika, ko bi izšlo delo v sedanji dobi. Kakor rečeno, je povest glede oblike že nekoliko zastarela, a vsebina je še vedno zelo zanimiva in tudi glavna ideja zelo vzvišena. Ker preprosti narod raje sega po starejših pisateljih kakor po modernih, je prav, da je »Vojnimir« odprl pot tej zbirki.

Zgodovinske anekdote. (Zbira profesor dr. V. Šarabon.)

Človekoljubje. Vojvoda de la Rochefoucault se je peljal januarja 1776 iz Pariza v Versailles. Zelo je bilo mraz, snežilo je, kar se je dalo. Dobrosrčni vojvoda pravi služabnikoma, ki sta sedela zunaj, naj se vsedeta k njemu v zaprti voz. Na dvoru so ga hvalili, kako je dober; vojvoda pravi: »Samo nekaj mi je žal, da nisem mogel vzeti v voz še kočijaža in kónj.«

Ministrovi žepi. Dobo od l. 1815. do 1830. imenujejo na Francoskem »restavracijo«. Do leta 1824. je vladal Ludovik XVIII. Predsedoval je nekoč ministrskemu svetu; minister Corbières se spozabi in dene vpricho kralja na mizo svojo tobačnico, potem pa še žepni robec. Ludoviku XVIII. se je nekoliko pokadilo, da minister tako malo pazi na navzočnost Veličanstva, zato mu reče: »Gospod Corbières, Vi praznite svoje žepe?« — »Veli-

čanstvo, veliko lepše je, če govorijo o Vaših ministrih, da praznijo svoje žepe, kakor pa da jih polnijo.«

Štedljivost M. Grévyja. Grévy (1807—1891) je bil tretji predsednik nove francoske republike od 1879 do 1887. Zelo je bil varčen, preveč. Nekoč je krožila po časopisih sledeča dogodbica, izmišljena seveda: »Danes ponoči ob eni sta vdrla dva mlada moža v salonski obleki v neko pekarno. Ugrabila sta dva hleba rženega kruha in hitro zbežala. Policija je bila takoj za njima, peljali so jih v urad. Tu sta izjavila: Prihajava od večerje pri M. Grévyju. — Policijski komisar je uvidel, da so tukaj vmes višje sile in ju je takoj izpustil.« — Seveda se je smejal ves Pariz.

Generalova nevednost. V Parizu so igrali veseloigro »Svet dolgočasja«. V glavni vlogi je imela nastopiti Madeleine Brohan, slavna po duhovitosti in dramatični nadarjenosti. Pred nastopom je govorila z maršalom Canrobertom (1809—1895), znanim po izrednem pogumu. Sicer mirna Madeleine je bila precej nervozna in kar poznalo se ji je, da ji smeh nič kaj ne gre. Maršal to opazi in vpraša: »Kaj pa Vam je vendar?« — »Kaj mi je? Moj Bog! Čisto navadno: bojim se.« — Maršal se začudi in reče: »Kaj pa je to: bojim se?« — »Ali ne veste, kaj je strah? Ja, res, Vi tega ne veste, saj pravi cela Francija, da Canrobert ne pozna strahu.« — Poklicali so vratarja, prinesel je velikanski besednjak francoske akademije in prečitali so Canrobertu, kaj je strah.

Naše slike. Ruski car Peter Veliki (1689 do 1725) je izmed onih vladarjev, ki jim je zgodovina nadela časten priimek Veliki. Viri njegove izobrazbe so bile življenske skušnje, kraljevi dvori v Evropi. Na Rusko je presadil zapadno kulturo. Sam se je izučil 14 rokodelstev, zato se je dostikrat dogodilo, da je v prijetni družbi rad pokazal, kar je videl in se naučil na potovanju po Evropi. Prestol bi bil moral zasesti že kot devetleten polbrat Fjodora III. († 1682), toda prehitela ga je velika kneginja Sofija (1682—1689), ki je skušala s pomočjo strelcev Petra s pota spraviti. L. 1682. je vzplamtel v Moskvi hud upor. Mati Petrova, Natalija, je iskala zavetja v samostanu sv. Trojice, kjer so jo kmalu izsledili. Ko so pridrli strelci v samostansko cerkev, je pograbila mati malega sinčka, ga položila na glavni oltar in ga tu branila pred meči upornikov. Njena impozantna postava in ljudomili pogled je rešil nadebudnega Petra. Ko je Peter dorastel, se je na nasvet matere poročil z Evdoksijo Lapuchin, ki se je zvala po očetu Feodoru carica Fjodorovna. Dr. Fr. T.

LUKA VILHAR

urar, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 4

priporoča prečastiti duhovščini in slav. občinstvu svojo veliko in bogato zalogo

priložnostnih daril

kot ure, verižice, uhanе, zapestnice itd. po najnižjih cenah.

Za solidno in točno postrežbo se jamči.

I. KETTE

Ljubljana, Franca Jožeta c. 3.

Klobuki, čepice, perilo, kravate, palice, dežniki, galoše, toaletne potrebščine itd. Vsi predmeti za telovadbo, turistiko in drug šport.

Knjigoveznica

„Kat. tisk. društva“

v Ljubljani

se priporoča :

v izvršitev vsakovrstnih knjigoveških del.

Knjižnicam znaten popust. Solidno delo, zmerno cene.

Kupujte edino

„Sava“-kremo (čistilo).

Dobiva se povsod.

Fr. P. Zajec, izprašani Ljubljana, Stari optik, trg 9

priporoča svoj dobro urejeni optični zavod kakor tudi različne vrste naočnikov, ščipalcev, toplomerov, daljnogledov itd. Popravila očal, ščipalcev itd. izvršuje dobro in cenol

G. F. Jurásek

uglaševalec glasovirjev in trgovec glasbil

Ljubljana, Poljanska c. 13.

Velika zaloga prvovrstnih glasovirjev, pianin, harmonijev, gosli, tamburic, kitar, citer in vsega glasbenega orodja. Najboljše strune (Wachold in druge). Zavod za uglaševanje ter popravila vseh glasbil. Jamčim pisмено 10 let. Posojevalnica glasovirjev in harmonijev po najnižjih cenah. — Dobro blago se samo hvall.

Upravništvo ima v zalogi še vseh pet letnikov „Mentorja“. Prodaja jih po K 5.50 vezane, za dijake po K 3.50 vezane, za knjižnice pa po K 3.— vezane. Nevezani letniki K 1.50 ceneje.

K. A. KREGAR

Ljubljana, Sv. Petra cesta 23

Trgovina z usnjem
na debelo in drobno

Bogata zaloga raznovrstnega
usnja in črevljarskih potrebščin

Glavna zaloga
Sava-kreme
v korist obmejnim Slovencem!

Trgovina oljnatih barv, fir-
nežev in lakov ter vseh v to
stroko spadajočih
predmetov

Brata Eberl
slikarja napisov, pleskarska mojstra
Miklošičeva cesta št. 4

nasproti „Uniona“

Priporoča se preč. duhovščini
in p. n. občinstvu
v vsakem oziru
kot priznana solidna tvrdka

Priporočljiva domača tvrdka!

Podpisani izjavljam v imenu stavb-
nega odbora za zidanje nove cerkve
v Šmihelu pri Žužemberku, da je gosp.

Rajko Sušnik
umetni steklar v Šiški

napravil v imenovani cerkvi enajst
novih oken, krasno in umetno v got-
skem slogu, v splošno zadovoljnost in
po zmerni ceni ter je zato v svoji
stroki vreden najboljšega priporočila.

V Šmihelu, 12. avgusta 1909.

Za stavbni odbor:
Frančišek Gabršek,
župni upravitelj.

Prodajalna Katol. tisk. društva (H. Ničman) v Ljubljani

priporoča svojo bogato zalogo

: šolskih :
in pisarniških
potrebščin

kakor: raznovrstni papir, zvezke, no-
teze, razne zapisnike, kopirne knjige,
šolske in pisarniške mape, radirke,
pisala, črnlo, gumi, tintnike, ravnila,
trikote, sestila, barve, čopiče, razno-
vrstne razglednice in devocijonalije.